

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Fél évre . . . 50 L — b.
Negyed évre 25 L — b.
Egy hónapra . . . 9 L — b.
Nyílttér sora 6 L — b.
Hird. pottisora 3 L — b.

SZÉKELY UJSÁG

Kézdivásárhely és Vidéke Gazdasági Egyesületének hivatalos lapja.

Megjelenik
hetenként kétszer:
csütörtökön és
vasárnap reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Soseana Gen. Averescu-ut 4

Felelős szerkesztő: Dr. I. Diócs Odón.

Kiadja a Societate Anonima Tipografia Targul-Sacuilor.
Kézdivásárhelyi Könyvnyomda Részvénytársaság.

Segéd-szerkesztő: Kovács J. István.

Diktatura Németországban.

Hitlert ünnepelték Berlinben is. — Kahr megmentette az államot, most a hazát kell megmenteni. — Ludendorff és Lossow.

Megbízható berlini forrásból származó hírek szerint Stresemann a következő napokban visszalép.

Utána jobboldali diktatura következik, melynek feje Seckt tábornok lesz.

Berlin, nov. 16. A német fővárosban nagy tüntetések voltak. Az utcákat nagy tömegek járták be, melyek Hitlert és Ludendorffot éltették.

A német fővárosba új drágasági hullám csapott át. A hus fontja a billión is felül van.

München, nov. 16. A bajor hazafias szövetségesek kiáltványával fordultak a nemzethez. A kiáltvány kijelenti, hogy az 1918. évi esküszegés átka nehezedik még mindig a nemzetre. A németországi versaillesi és moszkvai jelentései, a zsidóság és az internacionális diadalmaszkodtak. A németek felülmúlták ellenségeik reményeit és egymás vérént ontották. Kahr megmentette az államot, de most már a hazát is meg kell menteni.

(Hitler Adolf 1890-ben született Ausztriában. Apja vasutas volt, ki családját csak nagy nélkülözésekkel tudta fenntartani. Hitler küzdelmes ifjúságot élt át, majd építőmunkás lett Berlinben és belépett a szociáldemokrata pártba. A háború kitörésekor Bajorországban harcolt és azonnal önként beállt a német hadseregbe. A háború alatt nagyon bátran viselkedett és megszerezte az első osztályú vaskeresztet. Később egy gázgránát földhözvágta és megbénította, úgy, hogy az új háború végét a kórházban érte meg. Ekkor állt be gondolkodásában a nagy változás, mely a szociálistól és a kommunizmustól az ellenkező táborba hajtott.

Egyik főtétele azonban az antiszemitizmus volt, szemében a legnagyobb társadalmi bajoknak a zsidók voltak az okozói.

Hitler mozgalma von Kahr védőszárnyai alatt nőtt nagyra. A diktátor ezt a mozgalmat kitűnőnek találta tervei támogatására. Hitlerék elsősorban a birodalmi egységre fektették a súlyt. Egyfelől állott tehát von Kahr, a vallásos és monarchisztikus parasztságra támaszkodva, másfelől Hitler, kinek táborát a lelkesedő ifjúság, a harci szervezetek és a tábornokok képezték, Kahr nagyon jól tudta, hogy a terveit ez a mozgalom csak bizonyos fokig segítheti elő és ezért épp a döntő pillanatban cserbenhagyta. Így

történt az, hogy most éppen von Kahr fojtja el a nemzeti szociálist, amelynek megteremtéséhez a hatalmával döntőleg hozzájárult.)

Az Arbeiter Presse szerint Lossow a puccsleverés után közölte Ludendorffal,

hogy beszélni óhajt vele. Ludendorff erre a következőket üzentte vissza:

— Pimasz emberrel nem tárgyalok. Különben is megtiltom, hogy kegyelmes urnak szólítsanak, mert még azt is szégyenlem, hogy porosz tiszt vagyok.

A leu javulása várható.

A pénzünk értékelkedésével megtörik a drágaság is. — Kormányváltás esetén fellendülne Románia gazdasági élete is.

A nagy pénzhiány, különösen a pénznek alapos lerontása gazdasági életünkben hozott nagy elváltozásokat. Már-már katasztrófától tartottunk, mikor a leu egyszerre frontot változtatott és az értéke növekedni kezdett. Nem merünk reményeket táplálni. Félünk, hogy a pénz ez alkalommal is, mint igen sok esetben, csak kacérkodik velünk.

A leunak egyébként az emelkedéséről a Consum, Románia eme kitűnő közgazdasági lapja, a következőket írja:

A leu nagyarányú emelkedését különféle képen kommentálják. A kormányhoz közelálló körök megállapítják, hogy a leu emelkedése a kormány átszervezésével kapcsolatos politikai események következtében történt. Az átszervezett kormánynak ugyanis több exponense van a külföldi tőkével való kooperációs gondolat mellett s a román pénz emelkedését a külföldi tőkének adott elvi engedmények első jótékony hatásának mondják.

Ezzel ellentétben a kormánnyal szemben álló frakciók azt hangoztatják, hogy a leu nemzeti pénz nem emelkedése annak a hangulatnak tulajdonítható, amely a koalíciós kormány eszméjének megnyerte a legmértékadóbb helyeket. E vélemény szerint a külföld már előlegezi a bizalmat és a leu emelkedésével akarja meggyőzni az illetékeseket arról, hogy koalíciós kormány kinevezése esetén Románia gazdasági élete jobb irányba lendül.

A politikai álláspontok természetesen nem fedik teljes mértékben a valót és a leu emelkedése elsősorban annak tulajdonítható, hogy a nagy pénzhiány következtében külföldön is fogytak a leu készletek, ami által keresetteké váltak.

A petróleum-transzakkcióval kapcsolatos hírek szintén erősen befolyásolták a leu értékének szilárdulását, de főleg s elsősorban az determinálta a leu emelkedési lehetőségét, hogy a román pénz belső vásárló ereje tényleg magas

Cserey Jánosné emléke.

(Élt 1823—1905.)

Irta: Péter János dr.

III.

Most már csupán az volt a kérdés, hogy a múzeumot Kézdivásárhelyen vagy Sepsiszentgyörgyön helyezték-e el. Kézdivásárhely tanácsa 1876-ban ajánlatot tett, hogy a múzeum számára helyiséget és a múzeumőrnek fizetést biztosít. Kezdetben tehát úgy állt a dolog, hogy a múzeum Kézdivásárhelyen nyer elhelyezést, mivel az alapító e várost akarta elsőbbségben részesíteni. Azonban Kézdivásárhely anyagi forrásainak csekélyisége miatt és kellő helyiség hiányában nem tudta megadni a múzeum elhelyezésére szükséges épületet és a gondozás létfeltételeit.

Időközben a múzeum iránti érdeklődést nagymértékben fokozta a széleskörű gyűjtő buzgalom, mellyel Vasady Gyula, a szénvedélyes régiségbuvár, a már meglevő tárgyakat vásárlással, ajándéktárgyak elfogadásával gyarapítani igyekezett. Kiterjedt levelezéssel az ország minden intézetét felkereste, hogy a múzeum gazdagításához járuljanak hozzá. Vasady igyekeztének jellemzésére kitűnő adat, hogy egy németországi tanár, Lindemann Fülöp, az eppingeni iskola igazgatója, tanítványainak rajzait beléptidij mellett közszemlére állította ki s a begyűlt

19 márkát elküldte a háromszéki múzeum részére.

De a múzeum iránti nagyfokú buzgolkodást főleg a nagy száműzött hazafi, Kossuth Lajos levele élesztette. Kossuth 1876. decemberében Collegno al Baracconeban (Olaszország) kelt és Vasady Gyulához intézett levelében Bem tábornok katonai érdemrendjét ajánlotta fel a múzeumnak, amelyet Bemen kívül csupán Görgey nyert el. A nagy államférfi levele, mint becses történelmi okirat megérdemli, hogy itt újból leközzöljük. A levél így hangzik:

„Tisztelt Tanár Ur!

Ön felszólított, járuljak valamivel a Cserey Jánosné asszonyság által alapított „Háromszéki Múzeum” gyűjteményeihez.

Szíves készséggel teljesítem kívánságát s örvendek, hogy módomban van azt egy oly tárggyal tehetni, mely történelmi beccsel bír, a maga nemében unicum s melyet az általam nagyrabecsült s testvériesen szeretett székelységnek a multak emléke, remélem, kedvessé teend.

A tárgy a magyar katonai érdemrend nagy keresztjének azon csillagjelyvénye, melyet az 1848—49-iki szabadságharcban erdélyi seregeink dicső emlékü vezére, Bem tábornok Nagyszeben bevételé alkalmából kapott s holtaiglan viselt.

A török kormány azon gyöngéd figyelmet tanúsította irántunk, hogy a nagyíró tábornok halála után e jelvényt nekem, mint az illető kormány volt főnökének s e minőség-

all a külső vásárló-képesség fölött. Ennek a ténynek a természetes kihatása okozza első-sorban azt, hogy a leu külföldi tőzsdéken is kezd megközelíteni belső vásárló erejének és a hazai termelés fokának megfelelő valoritását.

A leu emelkedése közvetlen hatással a pénzügyi enyhülésére nincs. A gazdasági válság még mindig erősen nyomja a produktív s a Banca Nationala még mindig nem döntött abban a kérdésben, hogy újabb emisszióval segítsen-e a válsággal küzdő iparágakon. A mi értesülésünk az, hogy abban az esetben, ha a leu magas kurzuson sikerült stabilizálni, a jegy-kibocsájtó bank nem zárkozik el az emissziótól, de egy új kibocsájtással a leu emelkedő értékét egyelőre nem akarja kockáztatni.

(sz. j.)

HIREK

Szerda, nov. 21.

Sárika.

— 1923. nov. 19. —

És ime, az Irás szava mi gyorsan beteljesedett: *Az első jaj után következék a második jaj!* Ilike után elment Sárika is. Még le sem perdt az idő nagy mutatóján egy esztendő, hogy a Hamovesh angyal megsuhintotta fagyos szárnyát a drága gyermek szíve fölött és lehervasztá a szerető szívek annyi gazdag reményét és most ime, az a rettenetes csont-ököl a másik drága gyöngyöt zuzta porrá, hogy a fájdalomban kétségbeesett lelkek ne találjanak vigasztalást soha!... Látván látom az én sok gyászban és sok szomorúságban könnyevesztett szememmel a Végzettől kifosztott lelkeket, amelyeknek törött szárnya odaomlik az elköltözött angyal koporsójára és nem tudom, hogy nehéz gyászt holtig rejtegető szívem mélyszélességével melyik felé forduljak hamarabb?

A hét törrel átvert szívű édesanyához-e, kinek egykor gazdag reménységet ígérő termő-fájáról kettős virágos ágat tört le a vihar?... Az édesapához-e, ki a Sors kiszámíthatatlan szeszélyéből gyermekeitől már életükben elszakított s kinek szülői szerelme számára egyetlen fia élete úgy maradt meg, mint a megszedett tőken véletlen ott felejtett árva fűtöcske?... Vagy a nagyszülőkhöz, akik gyermekök gyermekeit, az unokákat bálványozó szeretettel vették körül s munkában gazdag életük előtt már nem láttak mást, csak egyet-

ben a rend nagymesterének küldötte meg Kiutahiába.

A dolog tehát egészen világos.

E napokban egy barátom látogatását várom Budapestről. Általa fogom megküldeni. Így biztosítva leszünk, hogy szállítás közben el nem téved. Utasítandom őt, hogy Orbán Baláznak adja át, őnt pedig az átadás felől értesítse.

Fogadja Tanár Ur nagyrabecsülésem kijelentését s barátságos üdvözlömetet.

Kossuth Lajos m. k.

Kossuth nagybecsű adománya, ez a szent ereklje, mely a székeket az annyira népszerű Bem apóra emlékeztette, oly nagyfokú lelkesedést keltett a székeltségben, hogy mindenfelől érkeztek az ajánlatok a muzeum gyarapítására és a javaslatok elhelyezésére. Az emléktárgy és a nagyméretű érdeklődés azt az eszmét érlelte meg az alapítónokban, hogy az intézmény ne csak egy megye, hanem az egész székelység kincseinek tárháza legyen. Az 1877. márc. 10-én kelt és a megyei bizottsághoz intézett alapítólevél már ily értelemben van szerkesztve. Ezt fejezi ki a 3. pontja. „Az intézet „Székely Nemzeti Muzeum” címet viseljen (azonban csakis Háromszéken legyen elhelyezve,) noha ez Csik-, Gyergyó-, Kászón-, Udvarhely-, Seps-, Kézdi-, Orbai-, Miklósvár- és Bardoc-székek (Marosszéket kizárva, mivel ott már van a Teleki Theka) az összes székelység közönségének közvagyonát képezi, választmányi tagjai (ha azt ők is akarják) ezen megyékből választassanak és azok által ellenőriztessenek.”

len célt: unokáik jövődjét minél boldogabbá tenni?

Oh, mint fog fájni a jóságos nagyapónak és nagyanyának, ha majd virágos május sugár-öntő derűjében a kantai gyönyörű kert árnyékos gyümölcsfái alatt a játszadozó gyermekrajban hasztalan keresik a két kedves testvért, akik szívöknek tán a legdrágábbak voltak. Milyen vigasztalan lesz a szomorúságok, mikor a gondtalan gyermekajkáról egymás szölongatása közben nem csendül föl többé sem az Ilike, sem a Sárika neve!

A csapás oly rettenetes, a próba oly nehéz, a fájdalom oly mély, hogy földi-ember itt a legnagyobb szeretettel sem adhat vigasztalást. Egyedül az, aki életet gyújt és életet olt, aki áld és ver, aki porbasújt és föl-emel, egyedül az örök Irgalom gyógyíthatja be a vérző sebeket. Mi, az összetört szívű emberek társai, jóbarátai csak egyért imádkozunk. Adjon a kegyelem Istene bőséges könnyeket a rettenetes gyásznak, hogy a könnyekben megfürdjék a bánatos lélek s levező csatornát találjon a tengerre dagadt szomorúság! Csak a könnyek könnyíthetnek. És csak az idő, ez a mindenható csodaorvos bir hatalommal arra, hogy a most még gyógyíthatatlannak látszó sebeket bűvös kezeivel behegessze valaha!

Kedves Sárika, ki oly hamar elmentél testvérdé után az angyalok közé, küldd vissza elszállt tiszta lelkedet azokhoz, akik e földön titeket úgy szerettek, hogy legyen valósággá a halhatatlan költő ígéje:

Ök együtt

Éljék le megszakasztott életed!

És mig porodra hintenek virágot,

Lebegj te őrző anyalként felettük!...

Sz-6.

— **A prefect távozása.** Dr. Rauca prefectet kinevezték sepsiszentgyörgyi közjegyzővé, így távozik a prefectusi székéből. Helyébe Ioan Virgil Barzea jön, ki régebben Háromszék megye subprefectje volt.

— **Kinevezés.** Rohan János volt államrendőrségi fogalmazót a városi tanácshoz adó-ellenőrre nevezték ki.

— **Házasság.** Derzi Ede és Galaba Ilonka Budapesten házasságot kötöttek.

— **Februárban lesznek az új adókiutak.** Romániában eddig áprilistól áprilisig tartott az adóév. Most az adóév január elsejével kezdődik és december 31-ig tart. Ennek megfelelően az 1924. évre szóló adókiutak februárban lesznek.

— **Kinevezések a vármegyében.** A vármegye hivatalos lapjában a következő kinevezések olvashatók: A belügyminiszter kinevezte Joan Pascu számgyakornokot a kézdívasárhelyi tanácshoz számvevővé és Deák Ferencet számgyakornokká a várm. számvevőséghez. Háromszék vármegye Prefektusa kinevezte Utó Bélát segédjegyzővé a sepsiköröspataki jegyzőségbe és Asztalos Jenőt segédjegyzővé a zaláni jegyzőségbe. Tóth József árapataki segédjegyző megbízott a bárcáni jegyzőség vezetésével. Ioan Vintila I. osztályu hivatalfőnöki minőségű orvos a sepsiszentgyörgyi kerületi munkásbiztosító pénztárnál előléptetett III. osztályu aligazgatói minőségű orvossá. — Dr. Duduc Zoltán, sepsiszentgyörgyi város kerületi orvosa az egészségügyi érdemkeresztet II. osztályának, dr. Morvai István kovásznai orvos pedig az egészségügyi érdemkereszt I. osztályának adományozásával tüntetett ki.

— **Halálozás.** Most egy éve nagy részvét mellett temették el Vargha Ilikét, dr. Vargha Béla ügyvéd, valamint dr. Fekete Andrásné sz. Welreiter Vilma leányát, kit rövid betegeskedése után ragadtott el a kórlehetetlen halál. Még a seb be sem gyógyult, a virágok még alig egyszer nyitak a sírján, újabb csapás borította gyászba a szerető szülők szívét. Vargha Sárika, a kolozsvári Marianum III. oszt. gimnáziumi növendéke 13 éves korában agyhártyagyulladásban elhunyt, éppen ugyanazon napon, november 19-én, mint ezelőtt egy évvel, nővérkéje, Vargha Ili.

A gyászoló család ez uton értesíti az érdeklődőket, hogy a Vargha Sárika temetése a helybeli vasutállomástól lesz annak a napnak a délutáni 2 óráján, amikor a koporsót szállító vagon megérkezik.

— **Sepsiszentgyörgyön maxmálják a tejet.** Sepsiszentgyörgyön a tehéntej litrét 5 leu 50 ban-ban, a bivalytejet 6 leu 50 ban-ban állapították meg hatóságilag. Ugy látszik, hogy a testvér- városban olcsóbb az élet, mert itt a tehéntejért kérnek és el is vesznek érte 7 leut.

— **A nyújtódi iparosok mulatsága.** E hó 25-én 7 órai kezdettel a nyújtódi iparosok műsorral egybekötött táncestélyt rendeznek a közösháza nagytermében. Színre kerül egy felvonásos vígjáték is, a Randevu, a következő szereplőkkel: Páll Ferenc, Papp Antal, Vargyasi Gizike, Bialkó Kálmán. Értesülésünk szerint, e mulatságon városunkból is többen vesznek részt.

— **Dolgoznak a vasúti tolvajok.** Sepsiszentgyörgyről írják lapunknak: A rendőrség letartóztatta Kerekes József és Kocsis István sepsiszentgyörgyi vasúti alkalmazottakat, akik régebbi idő óta dézsmálták a vagonokat. A letartóztatással kapcsolatban a rendőrség egy szervezett tolvaj társaságról rántotta le a leplet.

— **Falusi kis leány Pesten.** Budapesti magyar színészek által lejátszva, kerül bemutatásra a „Falusi kis leány Pesten” című, magyar népiéletből vett vígjáték. Brassóban négy napon át zsufolt ház nézte végig.

— **Dr. med. Szőnyi György** belgyógyász és fogorvos hazaérkezvén, rendelését 9—11 ig és 3—5-ig újból megkezdette Kézdívasárhelyt.

Városi mozi.

Trenk báró a pandur-generalis.

(A mozi iroda közlése.) November 24-én, szombaton 9, vasárnap 25-én, d. u. 1/26 és este 9 órakor kerül bemutatásra **Trenk báró a pandur-generalis**, történelmi filmdráma 5 felvonásban. Katonáknál lefokozott Trenk báró audencián jelenik meg Mária Terézia császárnőnél, kinek felajánlja szolgálatait Frigyes király ellen. Trenk pandurait fellázadnak, akik közül a báró egyet lelő. Emiatt Trenket meg akarják mérgezni, de ő ezt megtudja és a tisztek között nagy mérsárlást rendez, majd győzelmesen visszatér Bécsbe, ahol a nők bálványa lesz; a sok szerető egymást ki-játszva látván, bosszút állnak a bárón: a részeg pandurok miatt Trenk nem tudja kihasználni hadiszerencsáját, majd Bécsben haditörvényszék elé állítják és halálra ítélik, kegyelemből életfogytiglan való börtönre jut, a hol mérget vesz be. A császárnő nagy temetést rendez tiszteletére.

Egyben jelezzük, hogy Faraó hitvese, a Hindu siremlék előadása épen a Vigadó bezárásának idejével összeesett, emiatt a filmeket vissza kellett küldeni. A Dorian cég levélben közölte igazgatóságunkkal, hogy e filmeket, mielőtt más mozisínházaknál fel-szabadulnak, ismét megküldi: addig is a közönség szíves türelmét kérjük.

Harisnya-stoppolást géppel és műhimzéssel,

Gobelin, filé, madéria, riselió és bármely műhimzéssel, valamint különböző kézimunkákat tanít:

NAGY IMRÉNÉ, Vasút-utca 7. szám alatt.

Tagjaink szíves figyelmébe!

Nagyobb mennyiségű

porcellán, érc és zománcozott pléhedények

érkeztek, melyeket minden versenyt felülmulva, a legolcsóbb árban árusítjuk.

Ugyisint mindennemű

fűszerárak, lámpák és háztartási cikkek a legolcsóbb napi árban kaphatók.

Kiváló minőségű asztali Ó-BOROK!!

Hangya szövetkezet, Kézdívasárhely.

Az A. B. C. vendéglőben

kosztosok felvétetnek.

Jó házi koszt és pontos kiszolgálás!!

== Elsőrendű ==

fenyővizet és szilvapálinkát

:: gyárt és szállít jutányos áron ::

BAKÓ ISTVÁN gyümölcspálinka-főzdeje SZENTKATOLNA.

Két, kereskedők vagy korcs- álvány eladó. márosok által használható

— Cim a kiadóhivatalban.

ÉRTESEM a t. vevő közönséget, hogy vas-, fűszer-, üveg- és porcellán-áru üzletemet

Avarescu (v. Gábor Áron) utcából áthelyeztem a főtérré, saját házamba, a volt Jancsó Gyula utódai féle helyiségbe, hol a szakmába vágó árukból állandóan nagy raktárt tartok versenyképes áron.

Elsőrendű bánati lisztet maximált áron kaphatók.

A vevő közönség további bizalmát kéri:

SZÉP ÖDÖN, kereskedő.